

HEMELVAARTSDAG 4 mei 1989

Hemelv.

DAMMOUDE 9.30 uur

PSALM 23

HANDELINGEN 1,1-11

tekst: PSALM 23,6b "Ik zal in het huis des Heren verblijven,
tot in "engte van dagen."

afwezigheid v. God: D. K. van der K.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het is vandaag precies veertig dagen na pasen. En we vieren het feest van Hemelvaart. Maar weten we eigenlijk wat we vandaag vieren.? Jezus'geboortedag hebben we gevierd met Kerst, Zijn dood en opstanding vieren we met Pasen, en straks met Pinksteren zingen we weer: "Wij leven van de wind" en vieren we de steun en bijstand van de Heilige Geest. En daartussenin zweeft dan deze viering van Christus' Hemelvaart.

Als we Handelingen 1 gelezen hebben dan is onze eerste indruk dat Hemelvaartsdag alles te maken heeft met afscheid nemen. Jezus gaat op naar de hemel, naar God, en wij blijven met verbazing staan kijken naar de hemel. De Heer is niet meer bij ons en wij voelen ons verweesd en achtergelaten, wij voelen dat Jezus ons en de wereld in de steek gelaten heeft. Het is dan ook begrijpelijk dat de zondag na hemelvaart de Zondag van het Weeskind is gaan heten. En nu, na dit afscheid, staan we er alleen voor en moeten we op eigen benen leren staan. Nog steeds is het zo, dat in de roomse kerk op Hemelvaartsdag de Paaskaars wordt gedoofd, om te laten zien, dat Jezus ons verlaten heeft. Het symbool van de opgestane Heer wordt z'n kracht ontnomen.

Is dat dan het enige wat we vandaag kunnen overdenken, dat Jezus ons heeft achtergelaten. En moeten we nu eerst door tien dagen van Godsverduistering heen, om straks met het Pinksterfeest weer een glimp van God te kunnen opvangen? En is God dan straks na Pinksteren weer in ons midden? Dat zou immers betekenen, dat God tussen Hemelvaart en Pinksteren ons geheel verlaten zou hebben.

We zullen moeten bezien, wat het karakter is van het feest van de Hemelvaart, want het is een feest, dat niet minder belangrijk is dan de andere grote feesten van de kerk.

niet verdoende

Bij het Paasfeest hebben we gezien, dat je van 'evangelieverhalen niet zomaar een toneelstukje kunt maken, want dan blijft er van de boodschap van het evargelie maar weinig over.

So oeten we ook bij Hemelvaart voorzichtig zijn, en er niet meteen een drama van willen maken, alsof het toneelstuk over Jezus van Nazareth nu ineens tot een einde komt, alsof nu ineens het doek voor het toneel valt, totaan Pinksteren.

We moeten Hemelvaartsdag niet teveel dramatiëren, van Jezus opgaan naar de Vader moeten we geen dramatisch afscheid maken, want ook Hemelvaart is één van die bouwstenen waar wij ons geloof mee kunnen bouwen en versterken.

Om dat te kunnen inzie , moeten we begrijpen, dat Hemelvaart geen afscheidsfeest is, want het echte afscheid van Jezus is niet op Hemelvaart, maar op Goede Vrijdag. Daar, op Golgotha, daar heeft Jezus afscheid moeten nemen, omdat Hij van God en mens verlaten was, daar is hij in eenzaamheid gestorven..

Hemelvaart is geen afscheid, want Jezus heeft romeers zelf gezegd: "Ik zal jullie niet als wezen achterlaten." De enige lege plaats die Jezus achterliet was het lege graf.

Daarom motene we zeggen: Hemelvaart is geen afscheid, maar Hemelvaart is: verschijning.

Dat is misschien niet zo één twe drie duidelijk, maar we moeten proberen te begrijpen, dat Hemelvaart past in een reeks van verschijningen van Jezus na Zijn opstanding.

Zo is er bijvoorbeeld eerst de verschijning aan de beide vrouwen op de Paasmorgen. En later verschijnt Jezus aan de Emmausgangers. En ook is Jezus meerdere keren verschenen aan de leerlingen, we herinneren ons toch zeker het verhaal van de ongelovige Thomas. Op vele plaatsen en in zeer verschillende gedaantes heeft Jezus zich laten zien aan de wereld en ook Hemelvaart is zo'n verschijning.

Nemen wij dus niet van dat aangewicht v. fact.

De dogmatiek brengt dat zo onder woorden:
De hemelvaart is de meest definitieve verschijning, omdat hemelvaart laat zien, dat de verhoogde Heer alle macht heeft in hemel en op aarde, en zo is Hij bij ons al de dagen van ons leven.

Al die verschillende verschijningen van Jezus hebben niet alleen tot doel om ons te laten zien wie Jezus was, maar verschijningen leren ons IN-ZIEN wie God is.!

Het is niet alleen maar zien met de ogen ("Wat staat gij daar en ziet op naar de hemel" zeggen de engelen als se discipelen naar de hemel staren) Het andere woorden: daar valt niets te zien, maar het is des te meer de bedoeling om in te zien, om inzicht te krijgen in wat er gebeurd.

De discipelen zien Jezus'hemelvaart, ze zien dat Hij aan het gezicht onttrokken wordt door een wolk. maar ze zien niet in, dat Jezus daarmee ons wil laten blijven wie God is. Dat God weliswaar verborgen schijnt, maar dat Zijn arm zich uitstrekt tot in ons persoonlijke leven. *bevalt*

De discipelen zien dat Jezus van hen is weggegaan, maar zij zien niet in, dat hij aanwezig is en blijft in hun leven door de kracht en invloed van de Heilige Geest.

De discipelen zien een toneelstuk voor hun ogen, maar zij zien niet in dat deze verschijning hen wil aansporen om naar de uitersten der aarde te gaan en het evangelie te verkondigen.

De discipelen zien met eigen ogen, maar zij komen niet tot INZICHT! *Nog niet!*
Om dat ze hun hart niet openstellen voor de woorden van Jezus, die zegt: "Gij zult kracht ontvangen, wanneer de Heilige Geest over U komt, en Gij zult van mij getuigen in Jeruzalem en in Judea en Samaria en tot het uiterste der aarde."

Hemelvaart laat ons zien, dat de Heilige Geest, dat is de adem van God, die leven brengt, dat de heilige geest niet zomaar uit de lucht komt vallen, maar Hemelvaart leert dat Gods Geest uit de hemel komt, dat betekent: Zijn Geest is vast verankerd in de macht van Jezus over de Satan. De Geest van God, dat is de kracht die ons temidden van alle pijn en ellende overeind houdt, die Geest is de brandstof voor ons geloofsleven, en die Geest ontleent zijn kracht aan die kleine plek van licht rondom het kruis van Golgotha.

Hemelvaart is enb lift een feest van verschijning, omdat wij met Hemelvaart Jezus zien zoals Hij hier en nu met ons is. Het Hemelvaart geloven wij in de vreemde dubbelzinnigheid, die wij daarstraks gezongen hebben: Al heeft Hij ons verlaten,

Hij laat ons nooit alleen!

Als motto voor deze dienst heb ik woorder gekozen uit Psalm 23: "Ik zal in het huis des Heren verblijven tot in lengte van dagen." Deze psalm is bii uitstek e psalm van troost. De woorden de Heer is mijn herder worden door velen als troostrijk ervaren, omdat de woorden heel dicht op onze huid komen.

Zeker wanneer de psalmist zegt: Zelfs al ,a ik door een dal van diepe duisternis, ik vrees geen kwaad, want Gij zijt bij mij. Bij deze woorden ervaar je de aanwezigheid van God; Hij laat ons niet zomaar in de steek, nee, Zijn stok en Zijn staf vertroosten mij.

Met Hemelvaart gedenken wij, dat niet onze weg, maar Christus weg de enige is. Wij gedenken, dat Jezus opgestegen is naar het huis des Heren, zoals psalm 23 dat noemt. In vandaaruit oefent Hij macht over deze aarde. En Hij is de enige waarvan wij onze troost mogen verwachten, dat is zijn taak na hemelvaartsdag. Jezus zelfs is onze Goede herder, want (zo zegt psalm 23) Hij richt voor mij een tafel aan, voor de ogen van wie mij benauwen.

Wij moeten niet langer twijfelen, maar in het vaste vertoruen op God verder gaan en belijden:

Ik zal in het huis des Heren verblijven, tot in lengte van dagen.
Pa. wie is er niet die door angst meelij is? Coring, landen, vanden, biddroefte
(Zovele mensen zullen oo juist vandaag deze troost nodig *schandlicafte.* hebben, na de verschrikkingen van de bezetting en van Sobibor en van Auschwitz in onze gedachten bovendrijven.) Juist vandaag is Jezus in ons midden als de trooster, die niet kan verdragen dat mensen elkaar het leven vernielen, die niet kan aanzien dat mensen elkaar het licht in de ogen niet gunnen. *zachte en deest.*

Met Hemelvaart is Christus aan ons in zijn definitieve vorm verschenen als een licht in de nacht
als een lied in de stilte
als de trooster van ons verdriet.

De duitse predikant Bonhoeffer, die door de nazis gemarteld en vermoord is, schreef er een lied over:

Valt om ons heen steeds meer het diepe zwijgen
de eenzaamheid die nergens uitkomst ziet
laat ons dan allerwegen horen stigen
tot lof van U het wereldwijde lied.

In goede nachten liefderijk geborgen
verwachten wij getroost wat komen mag
God is met ons des avonds en des ~~nacht~~ morgens
Hij is met ons elke nieuwe dag.

AIEN

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Er zitten ontzettend veel ~~verschillende~~ kanten aan Hemelvaart. Zoveel ~~gemengde gevoelens~~. Wat valt er eigenlijk te vieren met Hemelvaart? Het is inderdaad een feest, maar wat een eigenaardig feest is het dan toch, want het staat in het teken van het afscheid?! Wij hadden Jezus toch veel en veel liever in ons midden gehouden. We verlangen immers ook naar zijn wederkomst, wat vier je dan, ~~dat~~ Hij weggaat? Gemengde gevoelens dus, of - eigenlijk: de gevoelens zijn gemengd, omdat het ons wordt aangezegd, wordt verkondigd, dat het beter is dat Hij naar de hemel is gegaan. Dat we dat moeten en mogen geloven. Maar ons eigen gevoel zegt ons ~~zonder dit woord~~, dat we hem liever hier hadden gehouden.

Nu kun je daarbij natuurlijk wel grote vraagtekens zetten. Toen Jezus namelijk op aarde ~~in ons midden~~ was, hebben mensen alles maar dan ook alles gedaan om hem weg te krijgen. Eigenlijk hadden we hem al vermoord aan het kruis. Mensen wilden maar al te graag afscheid van hem nemen, hem al eerder uit de wereld naar de hemel hebben, ~~dan pas met de hemelvaart~~. In deze zin is de hemelvaart er de blijde boodschap van, dat dat niet gelukt is! De moord op Jezus is door God in de opstanding weersproken. Veertig dagen lang is dat na Pasen door Jezus' verschijnen bevestigd en duidelijk geworden. En op deze veertigste dag van pasen, vandaag, de dag van de uitkomst, de dag van het volbrachte werk, is er dan de hemelvaart, die grens die God aan dit alles van Jezus stelt. Op die grén^s komen we zodadelijk terug, maar nu is het belangrijke daaraan alvast, dat God deze grens bepaalt, en niet

Wij Menschen.

mensen.

Nu zeiden we net, dat wij mensen Jezus liever al eerder uit ons midden vandaan hadden gedaan, toen hij nog bij ons was. Zie de verhalen van het Nieuwe Testament. Maar het is ook weer niet helemaal waar. Want de scharen van naamloze mensen, de armen die niets te verliezen hadden, dan hun hoop op hem, de armen van alle tijden en plaatsen, - dié hadden hem het liefst voor altijd bij zich gehouden. Die hebben staan huilen bij kruis en graf. Ook voor hen was de opstanding het NEE van God tegen de moord, tegen de grens die mensen aan Gods goede invloed willen stellen. Maar ook zij lopen nu onherroepelijk (~~na die laatste veertig dagen~~) aan tegen de grens die God aan Jezus aanwezigheid op aarde stelt, door de hemelvaart. Vandaar dus die gemengde gevoelens van ons: we wilden ~~hem~~ ^{hem} - toen ~~he~~ ^{he} er nog was - liever niet al te opdringerig in de buurt hebben; maar aan de andere kant verwachtten we toch ook heel veel van zijn aanwezigheid onder ~~mensen~~ en verbeelden ons, dat dan alles beter zou gaan. Gemengde gevoelens, ~~ver~~ ^{af} houden en vasthouden - die beide ~~dit~~ ^{de twee} gemeen hebben dat ze allebei te maken krijgen met dat vreemde verhaal van de hemelvaart. Dat ze allebei, dit afhouden en vasthouden, radikaal doorkruist worden door God die op zijn wijze en volgens zijn eigen initiatief zijn grenzen stelt. Dat verkondigt ~~zijn~~ ^{zijn} ~~het~~ verhaal dus allereerst: de geschiedenis ~~die~~ ^{die} het optreden van Jezus ~~is~~, is helemaal en vóór alles Gods eigen geschiedenis, die helemaal in zijn handen ligt en waar wij geen enkele macht over hebben. Toen mensen ~~zo tegen~~ ^{zo tegen} Goede Vrijdag zeiden: nu is het genoeg met die Jezus, weg met hem, kruisig hem!, toen heeft God zich daarbij niet neergelegd en Jezus doen opstaan uit de doden.

Maar ook nu, nu hij is opgestaan en mensen deze opgestane wel als een soort van superheld willen vasthouden - met voorbijgaan aan wat zij voor de opstanding nog van hem vonden en met hem deden, nu ze hem dus wel als zodanig willen vasthouden, nu legt God zich daar andermaal niet bij neer en doet hem opvaren naar de hemel. Dan is toch de gelovige conclusie: wij hebben de Godsgeschiedenis niet in de hand - gelukkig maar, want het zou een even wispelturige en willekeurige geschiedenis worden ^{met} als onze gevoelens gemengd ~~zijn!~~

De grens die wordt gesteld, is dus om zo te zeggen de grens aan onze greep op God en zijn heil. Dat is niet van mensen, dat is van God. Het gaat niet om onze greep op hem, maar op zijn greep op ons. Het gaat er niet om dat wij ons zijn zaak toeëigenen, die afpakken en in eigen beheer nemen, maar dat Hijzelf op zijn wijze, ~~zijn tijd en naar zijn keuze~~ die ons wil geven en dat wij die ontvangen. ~~In~~ het Johannes-evangelie is daar het bewijs steeds van, dat wij er ons vertrouwen in stellen. En dat vertrouwen uit zich allereerst in het vragen en bidden. Immers wie vraagt en bidt, die ^{ontvinkt} heeft iets niet, maar die ^{ook} verlangt iets te ontvangen, wat niet van hem of haar is, maar wat hij graag wil dat ~~dat~~ hem gegeven wordt. Zo staan wij mensen tegenover God. En zo wil God ook dat wij tegenover hem staan. Want door deze houding worden wij pas echt mensen die beantwoorden aan hun bestemming: mens te zijn in de respectvolle ontmoeting met God en ^{zo} ook met elkaar. Niet meer en niet minder. ~~Gesteld voor deze grens. Niet meer en niet minder: niet meer: het heil en de gerechtigheid, ja God zelf, niet willen grijpen en beheersen, dan worden wij zelf Goden, dan wordt de geschiedenis afhankelijk van onze stemmingen~~

aan waan
en ~~luimen~~. Maar aan de andere kant moeten wij ook niet minder worden: ~~af~~ ^{niet} afhankelijk en beheersd door een God, die niet zou willen dat wij mens zijn, die ons zou kleinhouden. Vandaar dat vragen en bidden: dat heeft ook dat 'niet meer en niet minder' in-zich: door te vragen en te willen ontvangen ga je je vermogen niet te boven, het is het einde aan alle waan. Maar door te vragen en te willen ontvangen verlang je ook naar datgene wat anderen en jezelf tot mens maakt. Wij vragen God immers om de dingen die wij nodig hebben om te kunnen leven als mensen: gerechtigheid, vrede, moed en troost, liefde en respect, uithoudingsvermogen en vrolijkheid. Die dingen te vragen maakt ons tot mensen zoals wij bedoeld zijn. Dit te vragen geeft aan dat wij het niet als vanzelf, als ons bezit reeds hier op aarde hebben. We hoeven ons niet te verbeelden dat we vredesstichters zijn, waar dan ook, we zien ook aan alle ellende dat we deze dingen niet hier al hebben, en dat het nodig is dat er om vrede gebeden wordt. Het is niet vanzelfsprekend hierop aarde. We bidden en vragen dat het hier zal komen.

In dit bidden richten we ons tot God in zijn hemel. We vragen midden in de verwarrende willekeur en wispelturigheid van de wereldgeschiedenis zoals die zomaar haar gang gaat, vrede in ^{op de Balken} ~~in-zuid~~ Afrika eindelijk, maar dan weer een slachting in Rwanda, vrede in ^{Waalouin Rwanda} ~~in~~ Israel eindelijk, maar dan weer ^{Jeruzalem} ~~oorlog in Jemen~~, daar middenin vragen we om de Godsgeschiedenis, dat wil zeggen om de betrouwbare weg naar de vrede, de volstrekt ongedachte mogelijkheid van opwekking uit de verstarde verhoudingen en ~~opstand in de door mensen uitgezette oorlogspaden~~. De plek waarheen wij ons vragend en verlangend richten is de hemel, het

oudtestamentische verborgene, waarvan wij het allemaal verwachten. De hemel als het ~~hoe-dan-ook~~ beschuttende dak van de aarde. Hemel en aarde, zoals die onlosmakelijk bij elkaar horen. Welnu, daarheen is Jezus opgevaren. Naar die plek die zozeer ~~deze~~ onze verlangens naar de ongekende, verborgen en nooit te bezitten heilzame mogelijkheden weerspiegelt. Deze plek, die een plek is, waar de gerechtigheid ligt opgetast en waarvandaan zij slechts naar de aarde toe gebeden en gevraagd hoeft te worden, omdat zij om geen andere reden daar voor ons klaar ligt, dan dat zij op aarde gerealiseerd wordt. In het Onze Vader bidden wij immers: uw wil geschiede zoals in de hemel, zo ook op aarde. De hemel is zo niet het donkere en dreigende oneindige heelal, maar de plek van het licht en het heil, de plek waarvan wij het helemaal hier op aarde te verwachten hebben.

En daarheen gaat nu Jezus op deze dag. Niet naar het heelal, maar naar deze plek van ~~voor ons klaargelegd~~ heil. En nu is het ook nog wel zo, denk ik, dat we dit kunnen zeggen: de hemelvaart geeft niet zozeer antwoord op de vraag: waar is Jezus gebleven? De hemelvaart geeft eerder nog antwoord op de vraag: wat is de hemel eigenlijk? Waarop het antwoord dan is: ^{De hemel} ~~dat~~ is de plaats, de ruimte waar Jezus is. Waar Hij is, met zijn leven en zijn woorden en zijn werken ^{//} daar is hemel! Het ~~voor ons uit de hemel te~~ ^{heit uit de hemel} ~~verwachten heil~~ is geen ander heil dan dat van de daden van Jezus die Hij ook temidden van ons gedaan heeft.

Gemeente, aan het begin zeiden we, dat de hemelvaart ons een grens stelt: wij beschikken niet over de Godsgeschiedenis en dus moeten we nu zeggen, ook niet over Jezus. Niet ten kwade en niet ten goede, want bij ons is dat nu eenmaal in willekeurige handen.

Jezus aanwezigheid, lijfelijk op aarde, leidt - zo berichten ons de evangeliieverhalen - leidt niet automatisch tot louter goede reacties van onze kant. Aan God-in-ons-midden vergrijpen en vertillen we ons. We verstarren tot een pro of contra jegens een bepaald beeld dat we van God maken. Terwijl dat nu net niet kan. Want voordat we hem definitief hadden gegrepen ontglipte hij ons naar de hemel. ~~Want~~ nog staan hemel en aarde tegenoverlekaar, ~~ik~~ bedoel: nog vallen ze niet samen. Er valt nog steeds iets, nee, veel te verwachten van de hemel. Dat ~~wordt~~ ^{Er} ons gevraagd, dat wij dat bidden en vragen. ^{wordt}

En dit alles hebben wij Johannes in onze tekst horen zeggen. Zelfs op het bijzondere uur van 'die dag', wanneer Jezus niet meer in beelden spreken zal, is het eerste wat ons te doen staat: bidden in zijn naam. En dan: vertrouwen dat Hij is uitgegaan van de Vader, in de wereld gekomen, maar nu ook weer overgegaan naar de Vader. Jezus hoort bij de Vader, Hij hoort in de hemel, nog is het heil geen vanzelfsprekend onderdeel van deze wereld. De hemelvaart bevestigt in deze zin ook de ongekende doorbraak van Jezus' komst. ^{hemelvaart} Laat zien hoe hemel en aarde, ieder op zichzelf, God en mens bij elkaar horen. Maar in die zin, dat God mens wordt, van de hemel naar de aarde komt, en niet dat wij - naar onze eigen wispelturigheid - ons een mens tot God maken. Jezus' komen ^{in de wereld} is Gods ontferming over deze wereld. Zijn hemelvaart is dat destemeer: Jezus is niet tenondergegaan in het aardse, wij hebben nog iets te verwachten, te verlangen en te bidden.

Amen.

235

Jezus' terugkeer naar aarde.

dr. N. Scholten